

Fredagen den
17 oktober 1975

Fredagen den 17 oktober

Kl. 14.00

*Val av parti-
gruppernas före-
trädare i tal-
manskonferensen*

§ 1 Val av partigruppernas företrädare i talmanskonferensen

Herr TALMANNEN:

Med stöd av 1 kap. 7 § och 7 kap. 12 § riksdagsordningen har partigrupperna till mig anmält följande personer att utgöra partiernas företrädare i talmanskonferensen:

- fru Skantz (s)
- herr Antonsson (c)
- ” Burenstam Linder (m)
- ” Wirtén (fp)
- fru Marklund (vpk)

*Val av leda-
möter i ut-
skotten*

Till suppleanter har nominerats

- herr Ekström (s)
- fru Söder (c)
- herr Regnéll (m)
- ” Enlund (fp)
- ” Lorentzon (vpk)

Jag förklarar de anmälda personerna valda till partigruppsföreträdare och suppleanter i talmanskonferensen för tiden till dess nästa lagtima riksmöte börjar.

§ 2 Val av ledamöter i utskotten

Herr SVANBERG (s):

Herr talman! Valberedningen har enhälligt godkänt gemensamma listor för valen av ledamöter och suppleanter i utskotten, medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet samt ledamöter vilka får delta i bolagsstämmor med Statsföretag AB.

I egenskap av vice ordförande i valberedningen ber jag att till herr talmannen få överlämna de gemensamma listorna.

Sedan herr Svanberg härefter avlämnat ifrågavarande listor anställdes val av 15 ledamöter i vart och ett av nedanstående utskott.

De för nämnda val framlagda, gemensamma listorna upplästes av herr talmannen och godkändes av kammaren, varvid befanns att följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på respektive listor,

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av leda-
möter i ut-
skotten*

konstitutionsutskottet

- herr Johansson i Trollhättan (s)
 " Boo (c)
 fru Thunvall (s)
 herr Werner i Malmö (m)
 " Mossberg (s)
 " Fiskesjö (c)
 " Sten Andersson i Stockholm (s)
 " Ahlmark (fp)
 " Svensson i Eskilstuna (s)
 " Jonnergård (c)
 " Bergqvist (s)
 " Björck i Nässjö (m)
 " Karlsson i Malung (s)
 " Nordin (c)
 " Måbrink (vpk)

finansutskottet

- herr Åsling (c)
 " Ekström (s)
 " Burenstam Linder (m)
 " Knut Johansson i Stockholm (s)
 " Kristiansson (c)
 " Franzén (s)
 " Löfgren (fp)
 " Larsson i Karlskoga (s)
 " Fågelsbo (c)
 " Jansson (s)
 " Söderström (m)
 " Pettersson i Malmö (s)
 fru Söder (c)
 herr Hermansson (vpk)
 " Wirtén (fp)

skatteutskottet

- herr Wärnberg (s)
 " Andersson i Knäred (c)
 " Kristenson (s)
 " Magnusson i Borås (m)
 " Johansson i Jönköping (s)
 " Josefson (c)
 " Carlstein (s)

Fredagen den
17 oktober 1975

Val av ledamöter i utskotten

herr Mundebo (fp)
" Wikner (s)
" Sundkvist (c)
" Stadling (s)
" Nilsson i Trobro (m)
" Westberg i Hofors (s)
" Olsson i Järvsö (c)
fru Normark (s)

justitieutskottet

herr Polstam (c)
fröken Mattson (s)
fru Kristensson (m)
herr Larfors (s)
" Johansson i Växjö (c)
" Jönsson i Malmö (s)
" Westberg i Ljusdal (fp)
" Nygren (s)
" Bengtsson i Göteborg (c)
fru Bergander (s)
herr Schött (m)
" Nilsson i Visby (s)
" Fransson (c)
" Lövenborg (vpk)
fru Wiklund (c)

lagutskottet

herr Svanström (c)
" Hammarberg (s)
" Lidgard (m)
" Sundelin (s)
" Börjesson i Falköping (c)
fru Åsbrink (s)
herr Sjöholm (fp)
" Andersson i Södertälje (s)
" Torwald (c)
" Olsson i Timrå (s)
" Winberg (m)
fru Nilsson i Sunne (s)
herr Olsson i Sundsvall (c)
" Israelsson (vpk)
fru Fredgardh (c)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av leda-
möter i ut-
skotten*

utrikesutskottet

- herr förste vice talmannen Bengtson (c)
- ” Arne Geijer i Stockholm (s)
- ” Hernelius (m)
- ” Lange (s)
- ” Antonsson (c)
- fru Lewén-Eliasson (s)
- ” tredje vice talmannen Nettelbrandt (fp)
- herr Adamsson (s)
- fru Nilsson i Kristianstad (c)
- herr Palm (s)
- ” Turesson (m)
- ” Göransson (s)
- ” Korpås (c)
- ” Hellström (s)
- ” Åberg (fp)

försvarsutskottet

- herr Gustafsson i Stenkyrka (c)
- ” Gustavsson i Eskilstuna (s)
- ” Petersson i Gäddvik (m)
- ” Gustavsson i Ängelholm (s)
- ” Glimnér (c)
- fru Sundström (s)
- herr Karl Bengtsson i Varberg (fp)
- ” Brännström (s)
- ” Pettersson i Örebro (c)
- ” Gustavsson i Nässjö (s)
- ” andre vice talmannen Virgin (m)
- ” Olsson i Asarum (s)
- ” Gernandt (c)
- ” Hedberg (s)
- ” Björk i Gävle (c)

socialförsäkringsutskottet

- herr Fredriksson (s)
- ” Carlsson i Vikmanshyttan (c)
- ” Augustsson (s)
- ” Ringaby (m)
- ” Karlsson i Ronneby (s)
- ” Magnusson i Nennesholm (c)
- fru Håvik (s)
- herr Hyltander (fp)
- ” Marcusson (s)

fröken Pehrsson (c)
herr Lindström (s)
" Fridolfsson (m)
" Nilsson i Kristianstad (s)
" Andersson i Nybro (c)
" Olsson i Stockholm (vpk)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av leda-
möter i ut-
skotten*

socialutskottet

herr Karlsson i Huskvarna (s)
" Gustavsson i Alvesta (c)
" Svensson i Kungälv (s)
" Carlshamre (m)
" Dahlberg (s)
" Larsson i Öskevik (c)
fru Skantz (s)
herr Romanus (fp)
" Johnsson i Blentarp (s)
" Andreasson i Östra Ljungby (c)
" Nordberg (s)
" Åkerlind (m)
" Nilsson i Växjö (s)
fröken Andersson (c)
fru Marklund (vpk)

kulturutskottet

herr Matsson i Lane-Herrestad (c)
" Andersson i Lycksele (s)
" Nilsson i Agnäs (m)
fröken Sandell (s)
herr Sundman (c)
" Leander (s)
fru Fränkel (fp)
herr Green (s)
" Eriksson i Ulfaby (c)
fru Johansson i Uddevalla (s)
" Mogård (m)
herr Sörenson (s)
" Norrby (c)
fru Ryding (vpk)
fröken Eliasson (c)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

Val av leda-
möter i ut-
skotten

utbildningsutskottet

herr Alemyr (s)
" Larsson i Staffanstorp (c)
" Jönsson i Arlöv (s)
" Nordstrandh (m)
" Wiklund (s)
" Elmstedt (c)
" Gustafsson i Barkarby (s)
fröken Hörnlén (fp)
fru Gradin (s)
herr Johansson i Skärstad (c)
fru Dahl (s)
" Sundberg (m)
herr Sundgren (s)
" Karlsson i Mariefred (c)
fru Lantz (vpk)

trafikutskottet

herr Dahlgren (c)
" Mellqvist (s)
" Lothigius (m)
" Lindahl i Lidingö (s)
" Persson i Heden (c)
" Hjorth (s)
" Sven Gustafson i Göteborg (fp)
" Hugosson (s)
" Håkansson i Rönneberga (c)
" Rosqvist (s)
" Clarkson (m)
" Östrand (s)
" Stjernström (c)
" Magnusson i Kristinehamn (vpk)
" Sellgren (fp)

jordbruksutskottet

herr Hedström (s)
" Larsson i Borrby (c)
" Magnusson i Tanum (s)
" Krönmark (m)
fru Theorin (s)
herr Jonasson (c)
fru Lundblad (s)
" Anér (fp)
herr Lindberg (s)
fru Olsson i Helsingborg (c)
herr Pettersson i Lund (s)

herr Wachtmeister i Johannishus (m)
" Wictorsson (s)
" Johansson i Holmgården (c)
" Takman (vpk)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av leda-
möter i ut-
skotten*

näringsutskottet

herr Svanberg (s)
" Börjesson i Glömminge (c)
" Bengtsson i Landskrona (s)
" Regnéll (m)
" Haglund (s)
" Gustafsson i Byske (c)
" Andersson i Storfors (s)
" Andersson i Örebro (fp)
" Rask (s)
" Sjönell (c)
" Blomkvist (s)
" Hovhammar (m)
" Wååg (s)
fru Hambraeus (c)
herr Svensson i Malmö (vpk)

inrikesutskottet

herr Nilsson i Tvärålund (c)
" Fagerlund (s)
" Nordgren (m)
" Nilsson i Östersund (s)
" Stridsman (c)
fru Hörnlund (s)
herr Eriksson i Arvika (fp)
" Johansson i Simrishamn (s)
fru Jonäng (c)
" Ludvigsson (s)
herr Oskarson (m)
" Nilsson i Kalmar (s)
" Gustafsson i Säffle (c)
" Lorentzon (vpk)
" Jonsson i Mora (fp)

civilutskottet

herr Bergman i Göteborg (s)
fru Olsson i Hölö (c)
herr Petersson i Nybro (s)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av suppleanter
i utskotten*

herr Wennerfors (m)
" Lindkvist (s)
" Åkerfeldt (c)
" Henrikson (s)
" Strömberg i Botkyrka (fp)
" Högström (s)
" Mattsson i Skce (c)
" Jädestig (s)
" Adolfsson (m)
" Häll (s)
" Olof Johansson i Stockholm (c)
" Claeson (vpk)

§ 3 Val av suppleanter i utskotten

Företogs val av beslutat antal suppleanter i utskotten, nämligen 16 i konstitutionsutskottet, 15 i finansutskottet, 17 i skatteutskottet, 15 i justitieutskottet, 15 i lagutskottet, 16 i utrikesutskottet, 16 i försvarsutskottet, 16 i socialförsäkringsutskottet, 16 i socialutskottet, 16 i kulturutskottet, 16 i utbildningsutskottet, 15 i trafikutskottet, 17 i jordbruksutskottet, 16 i näringsutskottet, 15 i inrikesutskottet och 16 i civilutskottet.

Sedan de av herr Svanberg för dessa val avlämnade, gemensamma listorna upplästs av herr talmannen och godkänts av kammaren befanns att följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på respektive listor, utsetts till *suppleanter* i

konstitutionsutskottet

herr Olsson i Edane (s)
" Pettersson i Örebro (c)
" Gadd (s)
" Hernelius (m)
" Sörenson (s)
" Molin (fp)
" Johansson i Malmö (s)
" Olsson i Sundsvall (c)
" Dahlberg (s)
" Josefson (c)
" Gustavsson i Ängelholm (s)
fru Jacobsson (m)
herr Victorsson (s)
" Kindbom (c)
" Berndtson (vpk)
" Lindahl i Hamburgsund (fp)

finansutskottet

- herr Fälldin (c)
- ” Gadd (s)
- ” af Ugglas (m)
- ” Nilsson i Visby (s)
- ” Gustafsson i Byske (c)
- ” Bergman i Nyköping (s)
- ” Mundebo (fp)
- fru Ström (s)
- herr Elmstedt (c)
- ” Arne Geijer i Stockholm (s)
- ” Wachtmeister i Staffanstorp (m)
- ” Gustavsson i Eskilstuna (s)
- ” Rämgård (c)
- ” Werner i Tyresö (vpk)
- ” Ångström (fp)

skatteutskottet

- herr Ericson i Örebro (s)
- ” Hallenius (c)
- ” Lundgren (s)
- fru Troedsson (m)
- herr Boström (s)
- ” Olof Johansson i Stockholm (c)
- fru Hörnlund (s)
- herr Hörberg (fp)
- ” Lindkvist (s)
- ” Björk i Gävle (c)
- ” Marcusson (s)
- ” Träff (m)
- ” Rosqvist (s)
- ” Börjesson i Falköping (c)
- ” Johansson i Malmö (s)
- ” Carlström (fp)
- ” Berndtson (vpk)

justitieutskottet

- fru André (c)
- ” Andersson i Kumla (s)
- herr Wijkman (m)
- ” Lundgren (s)
- ” Sundkvist (c)
- ” Pettersson i Helsingborg (s)
- ” Petersson i Röstånga (fp)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av suppleanter
i utskotten*

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av suppleanter
i utskotten*

herr Mathsson i Fagersta (s)
" Glimmér (c)
fru Gradin (s)
" Lindquist (m)
" Landberg (s)
herr Raneskog (c)
" Pettersson i Västerås (vpk)
" Nyquist (fp)

lagutskottet

fru Tillander (c)
herr Gustafsson i Stockholm (s)
fru Lindquist (m)
" Hjalmarsson (s)
herr Magnusson i Nennesholm (c)
fru Johansson i Hovmantorp (s)
herr Henmark (fp)
" Andersson i Gamleby (s)
fru Jonäng (c)
fröken Mattson (s)
fru Jacobsson (m)
herr Johansson i Simrishamn (s)
" Eriksson i Ulfsbyn (c)
" Lövenborg (vpk)
fru Karlsson (c)

utrikesutskottet

herr Fälldin (c)
" Ericson i Örebro (s)
" Bohman (m)
" Andersson i Lycksele (s)
" Sjönell (c)
" Nilsson i Stockholm (s)
" Ullsten (fp)
fru Frändås (s)
herr Sundman (c)
" Hugosson (s)
" andre vice talmannen Virgin (m)
" Knut Johansson i Stockholm (s)
" Karlsson i Mariefred (c)
" Sten Andersson i Stockholm (s)
" Ångström (fp)
" Wijkman (m)

försvarsutskottet

herr Johansson i Växjö (c)
" Göransson (s)
" Siegbahn (m)
" Konradsson (s)
" Andreasson i Östra Ljungby (c)
" Svensson i Eskilstuna (s)
" Petersson i Röstånga (fp)
fru Lewén-Eliasson (s)
herr Kindbom (c)
" Wååg (s)
" Träff (m)
" Högström (s)
" Stridsman (c)
" Svartberg (s)
fru Ekelund (c)
herr Danell (m)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av suppleanter
i utskotten*

socialförsäkringsutskottet

herr Nilsson i Norrköping (s)
" Andersson i Edsbro (c)
fröken Engman (s)
herr Nisser (m)
" Larsson i Vänersborg (s)
fröken Rogestam (c)
herr Gustafsson i Stockholm (s)
" Jonsson i Mora (fp)
" Gösta Gustafsson i Göteborg (s)
" Johansson i Skärstad (c)
fru Andersson i Kumla (s)
herr Wachtmeister i Staffanstorp (m)
" Svartberg (s)
" Larsson i Öskevik (c)
" Hagberg i Borlänge (vpk)
" Westberg i Ljusdal (fp)

socialutskottet

herr Signell (s)
fru Wigenfeldt (c)
herr Olsson i Timrå (s)
" Leuchovius (m)
fru Lagergren (s)
herr Bengtsson i Göteborg (c)
" Alftin (s)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av suppleanter
i utskotten*

fru Swartz (fp)
" Ohlin (s)
" Oskarsson (c)
herr Larsson i Karlskoga (s)
fru Troedsson (m)
" Ludvigsson (s)
herr Karlehagen (c)
" Hagberg i Borlänge (vpk)
fru Fränkel (fp)

kulturutskottet

fru Göthberg (c)
herr Ahlsén (s)
fru Diesen (m)
herr Bladh (s)
fröken Andersson (c)
fru Rönnung (s)
herr Enlund (fp)
" Gillström (s)
" Rancskog (c)
fru Jordan (s)
herr Nisser (m)
fru Åsbrink (s)
" Karlsson (c)
" Nordlander (vpk)
herr Jonnergård (c)
fru Andersson i Täby (c)

utbildningsutskottet

herr Andersson i Södertälje (s)
fröken Rogestam (c)
herr Nilsson i Norrköping (s)
" Nyhage (m)
" Hagberg i Örebro (s)
" Fiskesjö (c)
" Gillström (s)
" Jonsson i Alingsås (fp)
" Bladh (s)
fru Ekelund (c)
herr Svensson i Kungälv (s)
" Strindberg (m)
" Forslund (s)
" Nordin (c)
fru Nordlander (vpk)
herr Molin (fp)

trafikutskottet

herr Johansson i Hållsta (c)
" Johansson i Åmål (s)
" Komstedt (m)
" Karlsson i Malung (s)
" Torwald (c)
" Sundelin (s)
fru Swartz (fp)
" Thunvall (s)
herr Jonasson (c)
" Signell (s)
" Johansson i Vrångebäck (m)
fru Sandéhn (s)
herr Karlehagen (c)
fru Ryding (vpk)
herr Lindahl i Hamburgsund (fp)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Val av suppleanter
i utskotten*

jordbruksutskottet

herr Strömberg i Vretstorp (s)
fru Fredriksson (c)
" Ohlin (s)
herr Leuchovius (m)
" Stadling (s)
" Kristiansson (c)
" Ekström (s)
" Enlund (fp)
" Andersson i Storfors (s)
" Persson i Heden (c)
" Wikner (s)
" Andersson i Ljung (m)
" Bergqvist (s)
fru Andersson i Hjärtum (c)
herr Israelsson (vpk)
" Johansson i Vrångebäck (m)
" Åberg (fp)

näringsutskottet

fru Hansson (s)
herr Petersson i Ronneby (c)
" Häll (s)
" Komstedt (m)
" Pettersson i Lund (s)
" Gustafsson i Säffle (c)
fru Radesjö (s)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

Val av suppleanter
i utskotten

herr Nyquist (fp)
" Pettersson i Helsingborg (s)
" Antonsson (c)
" Sivert Andersson i Stockholm (s)
" Siegbahn (m)
fru Jordan (s)
" Oskarsson (c)
herr Pettersson i Västerås (vpk)
" Wirtén (fp)

inrikesutskottet

herr Granstedt (c)
fru Berglund (s)
herr Strindberg (m)
" Nygren (s)
" Fransson (c)
" Olsson i Asarum (s)
" Ekinge (fp)
" Andréasson i Falkenberg (s)
fröken Pehrsson (c)
herr Ulander (s)
fru af Ugglas (m)
" Ekholm-Frank (s)
herr Rängård (c)
" Hallgren (vpk)
" Carlström (fp)

civilutskottet

fru Landberg (s)
" Ingvar-Svensson (c)
herr Persson i Karlstad (s)
" Danell (m)
" Brännström (s)
fru Söder (c)
herr Håkansson i Trelleborg (s)
" Ullsten (fp)
fru Bergander (s)
herr Andersson i Knäred (c)
" Andersson i Gamleby (s)
fru Diesen (m)
herr Jönsson i Malmö (s)
fru Andersson i Hjärtum (c)
herr Werner i Tyresö (vpk)
" Henmark (fp)

§ 4 Val av ledamot och suppleant i riksdagens lönelegation

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

Herr TALMANNEN:

Herr Gustafsson i Uddevalla som avsågt sig uppdraget som riksdagsledamot var ledamot av riksdagens lönelegation. Eftersom ledamot av lönelegationen måste tillhöra riksdagen har hans uppdrag i lönelegationen förfallit i och med att han nu lämnat riksdagen. Till ny ledamot i lönelegationen för återstoden av riksdagens innevarande valperiod har socialdemokratiska partigruppen anmält nuvarande suppleanten fru Sundström och som efterträdare till fru Sundström som suppleant i lönelegationen har anmälts herr Gösta Gustafsson i Göteborg.

Jag förklarar härmed fru Sundström vald till ledamot och herr Gösta Gustafsson i Göteborg vald till suppleant i riksdagens lönelegation för återstoden av riksdagens innevarande valperiod.

Val av ledamot och suppleant i riksdagens lönelegation

Val av medlemmar i Nordiska rådet, m. m.

§ 5 Val av medlemmar i Nordiska rådet, m. m.

Anställdes val av 18 medlemmar och 18 suppleanter i Nordiska rådet samt 18 riksdagsledamöter vilka skulle få delta i bolagsstämmor med Statsföretag AB.

Sedan de av herr Svanberg för dessa val avlämnade gemensamma listorna upplästs av herr talmannen och godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på respektive listor, valda:

Nordiska rådet

(för tiden intill dess val nästa gång ägde rum)

medlemmar

- herr Antonsson (c)
- ” Arne Geijer i Stockholm (s)
- ” Krönmark (m)
- ” Adamsson (s)
- ” Nilsson i Tvärålund (c)
- ” Mellqvist (s)
- ” Mundebo (fp)
- ” Palm (s)
- ” Carlsson i Vikmanshyttan (c)
- ” Hammarberg (s)
- ” Hernelius (m)
- ” Knut Johansson i Stockholm (s)
- ” Sundman (c)

fru Skantz (s)

herr Helén (fp)

” Jansson (s)

fru Kristensson (m)

herr Hermansson (vpk)

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Kallelse till
konstituerande
sammanträden*

suppleanter

herr Fälldin (c)
" Lindahl i Lidingö (s)
" Burenstam Linder (m)
fru Håvik (s)
" Nilsson i Kristianstad (c)
" Lundblad (s)
herr Sellgren (fp)
" Gadd (s)
" Jonasson (c)
" Häll (s)
" Nordstrandh (m)
" Larfors (s)
fru Jonäng (c)
herr Wiklund (s)
" Håkansson i Rönneberga (c)
fru Johansson i Uddevalla (s)
" Mogård (m)
herr Werner i Tyresö (vpk)

Ledamöter vilka skulle få delta i bolagsstämmor med Statsföretag AB

herr Nilsson i Östersund (s)
" Sjönell (c)
" Bengtsson i Landskrona (s)
" Clarkson (m)
" Andersson i Storfors (s)
" Stridsman (c)
" Haglund (s)
" Andersson i Örebro (fp)
" Rask (s)
" Mattsson i Skee (c)
" Fagerlund (s)
" af Ugglas (m)
" Blomkvist (s)
" Olof Johansson i Stockholm (c)
fru Hörnlund (s)
herr Gustafsson i Säffle (c)
fru Marklund (vpk)
herr Wirtén (fp)

§ 6 Kallelse till konstituerande sammanträden

Herr TALMANNEN:

Samtliga utskott kallas härmed till konstituerande sammanträden kl.
15.00 i resp. sammanträdeslokal.

§ 7 Föredrogs och hänvisades
Propositioner
1975/76:1 till civilutskottet
1975/76:2 till finansutskottet
1975/76:3 till justitieutskottet
1975/76:4 till trafikutskottet
1975/76:5 och 6 till jordbruksutskottet
1975/76:7 till lagutskottet
1975/76:9 och 10 till skatteutskottet
1975/76:14 till trafikutskottet
1975/76:15 till lagutskottet
1975/76:17 till socialutskottet

§ 8 Föredrogs och hänvisades
Förslag
1975/76:1 till finansutskottet

§ 9 Motionen 1975/76:1 av herr Hermansson m. fl. om förbud mot användning av asbest

Föredrogs motionen 1975/76:1.

Herr TALMANNEN:

Motionen 1975/76:1 av herr Hermansson m. fl. har väckts med stöd av bestämmelsen i 3 kap. 15 § riksdagsordningen om motion med anledning av händelse av större vikt som ej kunnat förutses eller beaktas under den allmänna motionstiden. Jag finner emellertid inte de av motionärerna åberopade händelserna vara av sådan art att de kan utgöra grund för motionsrätt enligt ifrågavarande stadgande. Jag anser mig därför förhindrad att framställa proposition på yrkande om remiss till utskott av motionen nr 1 av herr Hermansson m. fl.

Herr WERNER i Tyresö (vpk):

Herr talman! I riksdagsordningen sägs: "Motion med anledning av händelse av större vikt får medan riksmöte pågår väckas gemensamt av minst tio ledamöter, om händelsen ej har kunnat förutses eller beaktas under motionstid som avses i 10 § eller kunnat föranleda motionsrätt enligt annan bestämmelse i detta kapitel." (3 kap. 15 §.)

I den motion det här gäller kräver 18 ledamöter förbud mot användning av asbest. Motionen har föranletts av fakta, som under september månad blivit kända för allmänheten, om att åtta arbetare vid NOHAB i Trollhättan avlidit i bukancer efter att ha arbetat med asbest. Det fanns ett klart samband mellan dödsfallen och materialet enligt de undersökningar som utförts av Metallindustriarbetareförbundet och läkare inom LO.

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

Motionen

*1975/76:1 av
herr Hermansson
m. fl. om förbud
mot användning
av asbest*

Fredagen den
17 oktober 1975

*Motionen
1975/76:1 av
herr Hermansson
m. fl. om förbud
mot använd-
ning av asbest*

Detta är utan tvivel en händelse av större vikt, vilket inte minst oron bland berörda arbetargrupper visar. Om denna fruktansvärda händelse ej skulle få leda till att motion kan få väckas, förstår jag uppriktigt sagt inte meningen med den här paragrafen.

Det enda som formalister möjligen skulle kunna anföra är att dödsfallen hade kunnat förutses och därför ej kan leda till motionsrätt. Vpk-gruppen har i motioner och interpellationer varnat för denna eventualitet och redan tidigare krävt förbud. Riksdagsmajoriteten har emellertid avslagit vårt yrkande. Om samma riksdagsmajoritet genom hänvisning till *detta* formella skäl skulle vägra oss att nu väcka motionen, kunde det med rätta karakteriseras som cyniskt.

Självfallet skall regler i riksdagsordningen följas, men när diskussion kan uppstå om tolkningen bör man enligt vår mening låta förnuftet råda. Den fråga de berörda arbetarna och allmänheten ställer är: Hur många fler arbetare skall behöva avlida innan ett förbud införs mot asbest?

Jag väddar därför till talmannen och till kammarens ledamöter att remittera vår motion till vederbörande utskott för sakbehandling.

Herr förste vice talmannen BENGTON (c):

Herr talman! Stadgandet i 1866 års riksdagsordning § 55 om motionsrätt med anledning av under riksdagen inträffad händelse har i praxis tillämpats mycket restriktivt, och doktrinen har ställt sig bakom denna praxis.

Under förarbetena till författningsreformen diskuterades ingående huruvida den nya riksdagsordningen skulle innehålla ett motsvarande stadgande. Det framhölls att en uppmjukning av dittillsvarande praxis skulle kunna medföra att ett stort antal motioner väcks efter den allmänna motionstidens utgång. Dessa farhågor föranledde grundberedningen att motsätta sig att någon motionsrätt med anledning av under riksdagen inträffad händelse över huvud taget medgavs. Det stadgande som sedermera intogs i den nya riksdagsordningen ger tydligare än den tidigare formuleringen uttryck för de överväganden som lett till den restriktiva tillämpningen av bestämmelserna i ämnet. Det krävs nu att motion väcks gemensamt av minst tio ledamöter, det skall gälla en händelse av större vikt och denna händelse skall inte ha kunnat förutses eller beaktas under den allmänna motionstiden. I förarbetena underströks bestämmelsens undantagskaraktär och betydelsen av att stadgandet tillämpas på ett sådant sätt att regeln om tidsbegränsning av rätten att väcka fristående motioner inte urholkas.

De i den nu föreliggande motionen åberopade händelserna kan inte anses vara av sådan art att de utgör grund för motionsrätt enligt 3 kap. 15 § riksdagsordningen. Jag hemställer därför att kammaren avslår herr Werners i Tyresö yrkande att kammaren skall påfördrå proposition på remiss till utskott av motionen nr 1.

Fredagen den
17 oktober 1975

*Motionen
1975/76:1 av
herr Hermansson
m. fl. om förbud
mot använd-
ning av asbest*

Herr HELEN (fp):

Herr talman! Riksdagsordningens bestämmelser om motion med anledning av händelse av större vikt måste självfallet hanteras med omsorg och varsamhet om riksdagsarbetet inte skall ryckas sönder. Vi räknar inom folkpartiets riksdagsgrupp med att man även inom övriga riksdagsgrupper har den inställningen. Kammarens prövning av motioner som åberopar 3 kap. 15 § riksdagsordningen skall sedan ske mot den bakgrunden.

Den nu aktuella motionen är i sin uppläggning delvis inkonsekvent. Text och yrkande är till dels motstridiga. I motionen hävdas nämligen, att den nya insikt om asbestens dödliga verkan som framkom i september inte innebar någon förändring i förhållande till tidigare kända fakta. Vi har en annan bedömning. Den skakande insikten om sambandet mellan en rad enskilda dödsfall och den farliga arbetsmiljön är enligt vår mening en händelse av större vikt som inte kunnat förutses eller beaktas under den allmänna motionstiden. Med anledning av detta bör remiss inte vägras, trots motionens klara brister.

Vi kommer alltså, om det blir votering, att rösta för att motionen remitteras.

Herr FÄLLDIN (c):

Herr talman! Det underströks under arbetet med vår nya grundlag att den extraordinära motionsrätten måste tillämpas restriktivt. Det är nödvändigt att vi gör så. I och för sig kunde man väl önska sig en ständigt fri motionsrätt i riksdagen. Men skälet mot detta är att det skulle medföra mycket stora svårigheter för riksdagen att organisera sitt arbete. Därför måste vi iakttå återhållsamhet med användningen av undantagsbestämmelsen i 3 kap. 15 § riksdagsordningen, såsom det underströks när riksdagen fattade beslut om den paragrafen. Från centerns sida delar vi den uppfattning som talmännen har kommit fram till – alltså att motionsrätt nu inte finns.

Men politiskt och i sak är asbestfrågan utomordentligt allvarlig. Det har från vårt håll understrukits i olika sammanhang, bl. a. i samband med kärnkraftsdebatten.

Nu finns det ju andra möjligheter här i riksdagen. Den bästa vägen är enligt min mening ett initiativ i vederbörande utskott. Mot detta finns inte någon som helst konstitutionell invändning.

Herr talman! Vi avser att från centerpartiets sida ta ett sådant utskottsinitiativ.

Herr BJÖRCK i Nässjö (m):

Herr talman! Frågan om asbestens eventuella skadeverkningar har helt naturligt blivit aktuell efter det att rapporter i ämnet på sistone publicerats, som väckt betydande uppmärksamhet i massmedia. Det är självklart att de politiska partierna följer frågor av detta slag noggrant och i sitt arbete verkar för förbättrad arbetsmiljö och väl fungerande skyddsåtgärder, lik-

Fredagen den
17 oktober 1975

*Motionen
1975/76:1 av
herr Hermansson
m. fl. om förbud
mot använd-
ning av asbest*

som att farliga ämnens användning förbjuds eller kraftigt begränsas.

Moderata samlingspartiet är helt naturligt berett att såväl i som utom riksdagen medverka i ett sådant arbete. I det nu föreliggande fallet vill vi betona att vår inställning till motionsrätt eller inte uteslutande grundar sig på en konstitutionell bedömning. Enligt vår mening är grundlagen och dess förarbeten härvidlag tillräckligt klara och entydiga. Visserligen medger RO 3:15 motionsrätt "med anledning av händelse av större vikt" men detta kan inte avse det nu aktuella fallet. Händelse av sådan vikt som grundlagen i detta fall syftar på är det inte fråga om.

Herr talman! Grundlagen ger riksdagen möjligheter att i andra former aktualisera inträffade händelser av detta slag. Det interpellations- och frågeinstitut som finns är en sådan möjlighet. Den införda rätten för utskotten att själva ta initiativ är en annan. Det finns därför möjligheter för riksdagen att seriöst behandla den sakfråga som motionärerna nu vill aktualisera.

Herr talman! Utifrån konstitutionella utgångspunkter bör därför inte remiss till utskott ske av den nu aktuella motionen.

Herr SVANBERG (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till talmanskonferensens förslag, som här har framförts av förste vice talmannen.

Men jag vill gärna säga att det yrkandet inte innebär att vi socialdemokrater ställer oss tveksamma till åtgärder i den allvarliga fråga som motionen gäller. Vi är tvärtom beredda att på allt sätt verka för att denna allvarliga arbetsmiljöfråga, liksom andra, löses med alla de medel som kan vara tillgängliga. Vi anser frågan vara alltför viktig för att behöva tas upp med konstitutionellt tveksamma medel – det torde knappast föra sakfrågan framåt.

Herr talman! Med detta vill jag bara säga att vi socialdemokrater alltså stöder talmanskonferensens förslag och vid en eventuell votering kommer att rösta för det av konstitutionella skäl – inte för sakfrågans skull.

Herr WERNER i Tyresö (vpk):

Herr talman! Jag skall inte förlänga debatten. Efter att ha hört inläggen här konstaterar jag bara att vi från vårt partis sida tidigare har krävt förbud mot användning av asbest. Den gången gick riksdagsmajoriteten emot vårt förslag. Nu vill uppenbarligen i varje fall delar av denna majoritet vägra oss att väcka en motion i samma syfte, samtidigt som representanter från alla partier har uttalat sig positivt i sakfrågan. Vi noterar detta som ett framsteg.

Jag har ingenting ytterligare att tillägga, efter att ha hört herr förste vice talmannen, utöver vad jag tidigare har yrkat, nämligen att motionen bör remitteras till vederbörande utskott.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på *dels* bifall till det av herr Werner i Tyresö framställda yrkandet att kammaren skulle påfordra remiss till utskott av motionen nr 1, *dels* avslag på detta yrkande, och förklarades den sistnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Werner i Tyresö begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren avslår herr Werners i Tyresö yrkande att kammaren skall påfordra remiss till utskott av motionen nr 1 av herr Hermansson m. fl. röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit herr Werners i Tyresö ifrågavarande yrkande.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Werner i Tyresö begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 232
Nej - 38

Motionen lades till handlingarna.

§ 10 Föredrogs och hänvisades

Motioner

1975/76:2 och 3 till försvarsutskottet

1975/76:4 till näringsutskottet

§ 11 Föredrogs och hänvisades

Redogörelse

1975/76:4 till utrikesutskottet

§ 12 Föredrogs och hänvisades

Motioner

1975/76:5 till försvarsutskottet

1975/76:6 till näringsutskottet

§ 13 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna 1975/76: 23-27

§ 14 Anmäldes och bordlades

Propositioner

1975/76:11 med förslag till bevissäkringslag för skatte- och avgiftsprocessen, m. m.

1975/76:20 om svenskt medlemskap i en finansiell stödfond inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) m. m.

§ 15 Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1975/76:1 med anledning av motioner i vissa grundlagsfrågor

1975/76:2 med anledning av motion om ändrad benämning på regeringsrätten

1975/76:3 med anledning av motioner angående det statliga utrednings- och remissväsendet

1975/76:4 med anledning av motioner om offentliga utskottsutfrågningar

1975/76:5 med anledning av motion om utredning rörande riksdagsval under våren

1975/76:6 med anledning av motion om tidpunkten för tillhandahållande åt riksdagsledamöterna av regeringens propositioner

1975/76:7 med anledning av motion om rubriceringen i riksdagstrycket av propositioner och motioner

1975/76:8 med anledning av motion om slopande av titlar i riksdagens officiella språk

1975/76:9 med anledning av motion angående formuleringen av hemställan i riksdagsutskotts betänkande

1975/76:10 med anledning av motion om arkivstadga för riksdagen

1975/76:11 med anledning av motion om traktamentsersättning enligt ersättningsstadgan för riksdagens ledamöter

1975/76:12 med anledning av motion om förbud för myndighet att i öppen försändelse lämna uppgifter om enskilda ekonomiska förhållanden

1975/76:13 med anledning av motion om sammansättningen av statliga myndigheters styrelser

1975/76:14 med anledning av motion om rätt till ledighet för fullgörande av offentliga uppdrag

1975/76:15 med anledning av motion om förändring av den svenska almanackans förteckning över allmänna flaggdagar

Skatteutskottets betänkanden

1975/76:1 med anledning av motioner angående företagens uppgifts- och uppbördsskyldighet m. m.

1975/76:2 med anledning av motioner om vissa ändringar rörande beskattningen av makar

1975/76:3 med anledning av motion om justering av inkomsttaxeringen vid beslut i besvärinstans om taxeringsvärde på fastighet

1975/76:4 med anledning av motioner om mervärdesskatten

1975/76:5 med anledning av motion om information beträffande det totala skattetrycket

1975/76:6 med anledning av motioner om vissa alkoholpolitiska frågor

1975/76:7 med anledning av motioner om avveckling av den allmänna arbetsgivaravgiften, m. m.

1975/76:8 med anledning av motioner om vissa frågor vid kapitalbeskattningen

1975/76:9 med anledning av motion om skattefrihet för viss del av vårdbidrag för handikappat barn

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

1975/76:1 med anledning av motioner om vidgad rätt till sjukpenning vid havandeskap

1975/76:2 med anledning av motion om prisuppgift på medicinförpackningar

1975/76:3 med anledning av motioner om rätt till barnpension i vissa fall m. m.

1975/76:4 med anledning av motion om ersättningen till läkare vid hembesök

1975/76:5 med anledning av propositionen 1975:109 med förslag om rätt till tilläggspension och sjömanspension för entreprenöranställda på svenska handelsfartyg m. m. jämte motion

1975/76:6 med anledning av motion om förbättrad handikappersättning åt hörselskadade

1975/76:7 med anledning av motion om vidgad rätt till sjukpenning för hörselskadade

Kulturutskottets betänkanden

1975/76:1 med anledning av motion om ökad information i TV rörande skol- och utbildningsfrågor

1975/76:2 med anledning av motion om befrielse för vissa handikappade från mottagaravgift för innehav av ljudradio och TV, m. m.

1975/76:3 med anledning av motion om begränsning av våldsinslag i TV-program för barn, m. m.

1975/76:4 med anledning av motion om nya lokaler för statens porträttsamling på Gripsholms slott

1975/76:5 med anledning av motion om marinarkeologisk forskning

1975/76:6 med anledning av motion om inventering av kulturhistoriskt värdefulla fotografier

Jordbruksutskottets betänkanden

1975/76:1 med anledning av motioner om översyn av skördeskadeskyddet, m. m.

1975/76:2 med anledning av motioner om viss ändring i skogsvårdslagen m. m.

1975/76:3 med anledning av motion om återkallande av bemyndigandet för regeringen att medge intrång i Abisko nationalpark

1975/76:4 med anledning av motion om angivande av ansvarig utgivare för affisch m. m.

1975/76:5 med anledning av motion om ökad information angående allemansrätten

1975/76:7 med anledning av motion om handläggningen av miljöskyddsärenden

Nr 5
Fredagen den
17 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

1975/76:8 med anledning av motioner om översyn och omarbetning av miljöskyddslagstiftningen m. m.

Inrikesutskottets betänkanden

1975/76:1 med anledning av motion om arbetstagares rätt till ledighet för studier

1975/76:2 med anledning av motion om tillsättningen av högre tjänster inom statsförvaltningen

1975/76:3 med anledning av motion om ett personalpolitiskt program för statsförvaltningen

§ 16 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 16 oktober

1975/76:28 av herr *Bohman* (m) till herr finansministern om åtgärder för att bemästra ekonomiska svårigheter i kommuner och landsting:

Det råder i Sverige politisk enighet om den kommunala självstyrelsens värde. Primärkommuner och landsting, vilka styrs av lokala och regionala förtroendemän, är nödvändiga för ett decentraliserat folkstyre. Ett bibehållet livskraftigt kommunalt självstyre är en förutsättning för en spridning av makt och inflytande.

Den kommunala sektorn har under de senaste årtiondena fått kraftigt vidgade arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård, barnomsorg, utbildning, kollektivtrafik och samhällsplanering. I dag sysselsätter kommuner och landsting omkring 600 000 anställda. Den kommunala verksamheten kostar 1975 ca 62 miljarder kronor, dvs. grovt räknat en fjärdedel av Sveriges bruttonationalprodukt.

Utbyggnaden av den kommunala verksamheten har föranlett en stark ökning av utdebiteringen. Den genomsnittliga kommunalskatten låg 1960 under 15 kr.; motsvarande siffra för 1975 är drygt 25 kr. Medan genomsnittsinkomsttagaren 1960 erlade omkring 2 500 kr. i kommunalskatt, betalar han ungefär 10 000 kr. år 1975. De stora löntagargrupperna erlägger mer i inkomstskatt till kommunerna än till staten.

Paradoxalt nog har den kommunala sektorns självständighet och handlingsfrihet minskat i takt med ökningen av de ekonomiska anspråken. Mellan 75 och 80 % av den kommunala verksamheten kan uppskattas vara bestämd av statliga beslut. För nu aktuell utbyggnad av redan befintlig verksamhet eller helt nya arbetsuppgifter torde beroendet av statsmakterna bli ännu större. Om t. ex. länsberedningens tankegångar om landstingskommunalt huvudmannaskap för kollektivtrafiken i hela lan-

det skall förverkligas, är omfattande statsbidrag en förutsättning. Det kraftigt ökade statliga stöd till daghemsbyggandet som nu aktualiserats är ytterligare tecken på hur statsmakterna genom riktade bidrag söker påverka den kommunala servicens omfattning och inriktning. Inom landstingens hälso- och sjukvård samt omsorgsvård är socialstyrelsens direktiv, normer och standardkrav kraftigt styrande. Exemplet kunde mångfaldigas.

Regeringen utövar genom sina skattepolitiska åtgärder en ännu starkare påverkan. De snabbt växande arbetsgivaravgifterna har fått – och kommer i allt högre grad att få – allvarliga följder för den kommunala sektorns arbetsvillkor. Den under senare år utnyttjade tekniken att ersätta lönehöjningar med sänkningar av den statliga inkomstskatten kombinerade med höjda arbetsgivaravgifter innebär en successiv begränsning av den kommunala sektorns inkomstmöjligheter till förmån för ökade statliga skatteintäkter. För kommuner och landsting har följden blivit, att tillväxten i skatteunderlaget minskat, samtidigt som nya arbetskraftskostnader pålagts de kommunala arbetsgivarna. 1976 kommer dessa att erlagga närmare 10 miljarder kronor i löneskatt och olika sociala avgifter.

Den s. k. Haga II-uppgörelsen utgör en klar illustration av dessa verkningar. Enligt de förutsättningar som de i uppgörelsen ingående partierna enades om skulle skattelättnaden till följd av Haga II motsvara en genomsnittlig löneökning på 8 % för 1976. Att löneutvecklingen i praktiken skulle ha blivit i motsvarande mån lägre går inte att bevisa; av allt att döma saknar ett sådant påstående verklighetsunderlag. Om man som ett räkneexempel dock för ett ögonblick godtar hypotesen, blir effekten av de båda Hagauppgörelserna för den kommunala sektorn en nettoförsämring med omkring 4,2 miljarder kronor under åren 1975–1978.

Allt talar emellertid för att Haga II-uppgörelsens inverkan på avtalsrörelsen i verkligheten varit avsevärt mindre än vad parterna i uppgörelsen antagit. Utgår man i stället från att uppgörelsen främst haft till följd att oron på arbetsmarknaden dämpats utan att kontantlöneavtalet märkbart påverkats, blir naturligtvis försämringen för den kommunala sektorn avsevärt större. Kommuner och landsting kan då emotse försvagning av sina budgetar under 1975–1978 med sammanlagt 8 miljarder kronor samt där efter med uppskattningsvis 3 miljarder kronor per år. Beloppen bör ställas i relation till vad en höjd utdebitering på 1 kr. tillför kommuner och landsting, nämligen ungefär 1,5 miljarder kronor år 1976.

I de förhandlingar mellan de båda kommunförbunden och regeringen, vilka föregick överenskommelsen av den 4 februari i år om begränsning av den kommunala utdebiteringen, betonade de moderata företrädarna, att den otillräckliga kompensation regeringen var beredd att lämna måste ses som tecken på att regeringen var införstådd med att den kommunala verksamheten skulle komma att i vissa avseenden begränsas. Moderaterna framhöll, att den kommunala sektorns ansträngda ekonomiska läge icke medgav ytterligare pålagor. En väsentlig punkt i överenskommelsen var: "Regeringen och kommunförbunden är ense om största återhållsam-

*Anmälan av
interpellationer*

het i sådana politiska beslut, som föranleder ökade anspråk på kommunernas utgiftsstat." Detta måste, framhöll moderaterna, tolkas som att statsmakterna icke skulle öka den kommunala sektorns kostnader genom höjda arbetsgivaravgifter,

statsmakterna icke skulle utfärda nya normer och föreskrifter, som medför kostnadshöjningar för kommuner och landsting,

statsmakterna skulle medge avgiftshöjningar på områden där landstingen icke själva bestämmer avgiftsnivån.

Sedan överenskommelsen om kommunalt skattestopp träffades, har de förutsättningar denna bygger på så kraftigt förändrats, att en i flera avseenden helt ny situation uppstått. Den s. k. Haga II-överenskommelsen och de oväntat kraftiga pris- och löneökningarna har påtagligt förändrat det ekonomiska utgångsläget för den kommunala sektorns verksamhet. Skatteutfallet av årets taxering kom också att visa på starkt försämrade siffror för juridiska personer, beroende på avsättning till de s. k. arbetsmiljöfonderna. Härigenom försämrades skatteutfallet med 750–1 000 milj. kr.

Moderata samlingspartiet har i såväl kommunförbunden som riksdagen påtalat de nya förhållanden som uppstått och framhållit, att varken den väntade kommunalekonomiska utvecklingen eller de ekonomiska riktlinjer vilka partiets företrädare dragit upp förverkligats. Statsmakternas intresse att – sedan de tvååriga avtalsförhandlingarna väl förts i hamn – infria de inflationsdämpade syften den s. k. Haga II-uppgörelsen utgick från kan tyvärr ifrågasättas. De farhågor vi moderater fört fram har rönt föga gehör hos regeringen och de socialdemokratiska majoriteterna i de båda kommunförbunden.

Vi har dessutom framhållit vilken positiv effekt avskaffandet av den tvååriga eftersläpningen i utbetalningen av kommunalskattemedel skulle få för den hårt trängda kommunala ekonomin. Det nuvarande förläringssystemet bör ersättas med ett system, enligt vilket utbetalningarna till kommunerna helt baseras på skatteutfallsprognoser. Ett dylikt förskottssystem skulle innebära ett slags "värdesäkring" av belopp, vilka rätteligen tillkommer kommunerna. Med nuvarande ordning urholkar inflationen värdet av de i efterhand utbetalade skattemedlen.

Budgetarbetet är ännu ej avslutat i samtliga kommuner och landsting. Av allt att döma kommer dock kommunalskatterna att 1976 stiga med i genomsnitt mellan 90 öre och 1 krona. Härigenom skulle hela den höjning, som skattestopsöverenskommelsen medger för tvåårsperioden 1976–1977 ha förbrukats på ett enda år. Någon dämpning av kommunalskatteutvecklingen kan alltså inte skönjas; tvärtom ligger 1976 års skattehöjning över årsgenomsnittet för perioden 1960–1975. Denna utveckling är självfallet ägnad att inge allvarlig oro.

Den kommunala sektorns ekonomiska problem har alltså snabbt förvärrats. Ytterligare förslag om höjning av löneskatten tycks nu vara att vänta med ty åtföljande nya påfrestningar på kommuner och landsting. Medan näringslivet i viss mån kan kompensera sig för höjda personalkostnader genom prishöjningar, har de kommunala huvudmännen med nu-

varande finansieringssystem blott två möjligheter: antingen skatte- och avgiftshöjningar eller direkta nedskärningar i befintlig verksamhet. Nya pålagor på den kommunala verksamheten skulle förvärra inflationen och begränsa möjligheterna att möta den växande efterfrågan på främst hälso- och sjukvård samt åldrings- och barnomsorg.

Moderata samlingspartiet har upprepade gånger betonat, att en ny skattepolitik är förutsättningen för en effektiv inflationsbekämpning samt för att den kommunala självstyrelsen skall kunna tryggas. I avvaktan på skattepolitiska åtgärder måste den kommunala sektorns dilemma lösas. Resoluta åtgärder måste sättas in redan under 1976 för att skattestoppsöverenskommelsens ord skall hållas och dess anda få genomslag på den samlade ekonomiska politiken. I annat fall har vi att se fram emot nya snabba kostnadsstegringar, oro på arbetsmarknaden och ekonomiska försämringar för stora medborgargrupper.

Med hänvisning till vad här anförts anholder jag om kammarens medgivande att till herr finansministern ställa följande fråga:

Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidtaga för att snabbt bemästra de ekonomiska svårigheter vilka drabbat kommuner och landsting genom regeringens ekonomiska politik?

1975/76:29 av herr *Ångström* (fp) till herr socialministern om åtgärder mot läkarbristen:

Bristen på läkare i Sverige är ett svårt hinder för de ansträngningar som görs för att åstadkomma en väl fungerande sjukvård. Bristsituationen är mest framträdande inom den öppna vården där många välutrustade läkarstationer står utan befattningshavare på läkartjänsterna eller av samma anledning är tvingade till en starkt reducerad kapacitet. Bristen på allmänläkare är känbar för hela riket i dess helhet men är särskilt påtaglig i Norrland och övriga glesbygdsområden.

Inom den slutna vården saknas läkare inom långvården och slutna psykiatrisk vård, två områden som skall prioriteras.

De specialiteter som främst saknar läkare är ögon, anestesi och röntgen. Företagshälsovården kan inte heller fungera på grund av läkarbristen.

Med hänvisning till det anförda beträffande läkarbristen ställer jag följande frågor till herr socialministern:

1. Vill statsrådet lämna en övergripande redogörelse för läkarsituationen i Sverige?
2. Hur skall den nuvarande bristen på läkare hävas?
3. Hur vill statsrådet stimulera rekryteringen till de specialiteter där bristen är störst?
4. Hur vill statsrådet häva bristen på läkare vid läkarstationer i Norrland och landets övriga glesbygdsområden?

Fredagen den
17 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

1975/76:30 av herr Nilsson i Tvärålund (c) till herr utbildningsministern om utlokalisering av delar av Sveriges Radios utbildningsverksamhet:

År 1970 föreslog delegationen för utlokalisering av statlig verksamhet att TRU och Sveriges Radios utbildningsverksamhet skulle lokaliseras till Umeå. I proposition 1971:29 föreslogs Norrköping som lokaliseringsort. Inrikesutskottet uttalade vid sin behandling av denna fråga följande: "De regionalpolitiska skälen är otvivelaktigt tyngre för lokalisering till Umeå än för Norrköping. Även andra skäl talar för Umeås fördel, däribland möjligheter till samarbete med universitet och annan högre utbildning på platsen. De problem som kan uppstå för att tillgodose föreliggande kontaktbehov kan enligt utskottets mening inte vara så mycket större vid lokalisering till Umeå än till Norrköping att de uppväger de fördelar som i övrigt synes stå att vinna med en förläggning till Umeå. --- Frågan om möjligheten att förlägga verksamheterna till Umeå bör bli föremål för ytterligare utredning. Även andra lokaliseringsalternativ bör emellertid kunna övervägas."

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag. Delegationen för utlokalisering av statlig verksamhet fick på nytt ärendet för prövning och fick i uppdrag att lägga fram förslag i lokaliseringsfrågan.

1973 övertog TRU II, som tillkallades i december 1971 och som haft i uppdrag att utreda den fortsatta verksamheten för TV och radio inom utbildningen, frågan om TRU:s framtida lokaliseringsort. Dess förslag är att TRU i sin helhet skall ligga kvar i Stockholm, alltså en total centralisering av produktionen av utbildningsprogrammen i TV och radio.

Utredningen anser nu att det inte längre finns regionalpolitiska motiv för en utlokalisering av TRU när Stockholm inte expanderar som under 1960-talet. Olägenheter skulle uppstå vid produktionen på grund av behovet av kontakter med Sveriges Radios arkiv och centrala statliga verk.

Delegationen för utlokalisering av statlig verksamhet hade främst två huvudmotiv, nämligen dels att genom utlokalisering dämpa Stockholms tillväxt, dels att åstadkomma positiva effekter genom omlokalisering till vissa orter. Det senare motivet torde ha samma tyngd i dag som tidigare. Enligt min mening synes TRU II helt ha missuppfattat denna situation.

Av SOU 1975:28 framgår att TRU II inte prövat en partiell utlokalisering av TRU till Umeå och/eller Norrköping. Med hänsyn bl. a. till riksdagens beslut att decentralisera TV- och radioverksamheten borde, enligt min mening, detta gälla även TRU.

Det kan knappast anses önskvärt ur principiell och praktisk synpunkt med hundraprocentig centralisering till Stockholm av produktion av alla utbildningsprogram. Rimligen bör på detta område lika väl som i fråga om övriga program i landet i övrigt ha värdefulla programmöjligheter. Delegationen för utlokalisering av statlig verksamhet fann t. ex. att större delen av tillfälligt anställda experter, vilka är förhållandevis många, kom från orter utanför Stockholmsområdet.

En helt centraliserad enhet för TRU måste bli tungrodd och få be-

tydande kostnader vid produktion utanför Stockholmsområdet. Det finns exempel på hur distrikten kunnat göra motsvarande program mycket billigare än när personal och material transporterats från Stockholm till landsorten. De är också ibland främmande för förhållandena ute i landet. En centraliserad enhet måste innebära risker för en viss ensidighet. Detta strider mot den allmänna målsättningen för programproduktionen.

Enligt min mening bör frågan om en delning av TRU till flera orter i landet prövas. Umeå och Norrköping har kvaliteter som möjliggör produktion av program för undervisning.

Med hänvisning till det anförda anhålles om kammarens tillstånd att till herr utbildningsministern ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd pröva frågan om lokalisering av delar av utbildningsprogramproduktionen till andra orter än Stockholm, t. ex. Umeå och/eller Norrköping?

1975/76:31 av herr *Larsson* i Staffanstorps (c) till herr utbildningsministern om lärarutbildningen:

I en promemoria (Ds U 1975:12) föreslår arbetsgruppen för vissa lärarhögskolefrågor att klasslärarutbildningen skall koncentreras till nio orter: Gävle, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Linköping, Malmö, Mölndal, Stockholm och Umeå. Förslaget innebär att nämnda utbildning avvecklas i Falun, Härnösand, Kristianstad, Luleå, Uppsala och Växjö.

Arbetsgruppens dimensioneringsförslag bygger på prognosmaterial från år 1972. Osäkerheten i prognosen har redan visat sig i och med att riksdagen för 1975/76 beslutat om en ökning av antalet lågstadielärare jämfört med prognosens siffror för utbildningsbehovet. Vid behandlingen av budgetpropositionen (1975:1) framförde utbildningsutskottet i sitt betänkande (UbU 1975:10) tveksamhet om prognosens tillförlitlighet. Man skriver i sammanhanget bl. a.:

”Under de femton senaste åren har gjorts flera lärarbehovsbedömningar. De lärdomar man kunnat dra av dessa bedömningar är att en prognos endast kan klarlägga en tendens och att man därför inte kan förvänta sig att prognossiffrorna ger uppgift om det exakta behovet. Det är nödvändigt att prognoser bedöms utifrån denna erfarenhet.”

Det läraröverskott som vid olika tillfällen kunnat konstateras har inte inneburit full täckning av lärarbehovet i hela landet. Flera faktorer, då främst de arbetslösa lärarnas lokala bundenhet, har medfört lärarbrist på många orter. Man har ute i distrikten tvingats anställa icke behöriga vikarier vilket inte kan vara i linje med samhällets intressen. En viss överutbildningskapacitet kan därför anses klart motiverad. Detta understryks i utbildningsutskottets betänkande (UbU 1975:10) där man fastslår att utbildningsbehovet bör bedömas även mot bakgrund av de studerandes efterfrågan på utbildning.

Arbetsgruppens lärarbehovsbedömning uppvisar även brister då den

inte beaktar de av politiska beslut föranledda förändringar som rör exempelvis förlängningen av ersättningstiden för föräldrapenning, tillskandandet av institutet facklig förtroendeman, förslaget om rörlig pensionsålder och besluten beträffande särskilda åtgärder på skolområdet vilka inneburit en ökad lärartäthet.

Detta visar på den mycket stora osäkerhet som råder vid en bedömning av det framtida behovet av lärare. Arbetsgruppens förslag måste mot den bakgrunden anses bygga på ett alltför bräckligt underlag, varför ett realiserande av dess förslag kan komma att innebära en ryckig planering av den långsiktiga lärarutbildningskapaciteten.

En alltför stark förändring av lärarhögskoleorganisationen vore olycklig innan resultatet av lärarutbildningsutredningens (LUT 74) arbete föreligger. Denna har i uppdrag att långsiktigt överväga hur lärarhögskolornas befintliga resurser skall användas. Att genomföra ändringar i dimensionering och lokalisering innan utredningen har lagt sina förslag kan leda till instabilitet i organisationen och svårigheter i personalplaneringen. I utbildningsutskottets betänkande (UbU 1975:10) skriver man "att den i propositionen aviserade arbetsgruppen för lärarhögskolefrågor för de därefter följande budgetåren allvarligt överväger problem som är förenade med drastiska förändringar i intagningskapacitet, och därvid bl. a. beaktar vad utskottet ovan anfört. Vidare anser utskottet att eventuella förslag om ändring av nuvarande lärarhögskoleorganisation – om vilken riksdagen fattat beslut år 1967 – bör läggas fram först efter hörande av 1974 års lärarutbildningsutredning (LUT 74)." Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets uppfattning.

En stark reducering av lärarutbildningen kan även komma att strida mot ett ändrat synsätt på högskoleutbildningens mål. Exempel på en ändrad syn på utbildningen framförs av utbildningsministern i propositionen 1975:9 där han anger att högskoleutbildningens primära uppgift att ge de studerande kunskaper och färdigheter som fordras för yrkesverksamhet inte får innebära att utbildningen snävt skall inriktas mot direkt yrkesanknutna och dagsaktuella mål. I stället förordas en större bredd i utbildningen vilken ger ökade möjligheter på morgondagens arbetsmarknad. En naturlig slutsats bör vara att pedagogiskt utbildade i större utsträckning kommer att beredas andrahandsuppgifter och att yrkesområdet breddas.

Enligt min mening vore det ett förhastat beslut att med dagens bräckliga prognosunderlag och en allmän osäkerhet i bedömningen av det framtida lärarbehovet genomföra en ändring i klasslärarutbildningens dimensionering och lokalisering i enlighet med förslaget från arbetsgruppen för vissa lärarhögskolefrågor. I stället torde den lämpliga vägen vara att överlämna frågan om den framtida lärarhögskoleutbildningens organisation till lärarhögskoleutredningen, vilket är i enlighet med riksdagens intentioner. Ur tids- och kostnadssynpunkt bör en sådan uppläggning av arbetet inte vara omöjlig.

Med hänvisning till det anförda anhålles om kammarens tillstånd att

Fredagen den
17 oktober 1975

*Meddelande om
frågor*

till herr utbildningsministern ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att förslaget från arbetsgruppen för vissa lärarhögskolefrågor som bl. a. innebär avveckling av klasslärarutbildningen i Falun, Härnösand, Kristianstad, Luleå, Uppsala och Växjö är i enlighet med riksdagens ställningstagande i anledning av budgetpropositionen (1975:1) och propositionen (1975:5) om reformering av högskoleutbildningen?

2. Anser statsrådet att de prognoser som ligger till grund för arbetsgruppens ställningstagande utgör ett tillräckligt underlag för en bedömning av det framtida lärarutbildningsbehovet?

3. Är statsrådet beredd att överlämna frågan om lärarhögskoleorganisationens framtida utformning för snabbbehandling till lärarutbildningsutredningen och t. v. låta nuvarande organisation bestå?

§ 17 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 16 oktober

1975/76:31 av herr *Claesson* (vpk) till herr statsrådet *Lidbom* om åtgärder mot svartabörshandeln med lägenheter:

Bl. a. Sveriges Radio har på sistone informerat om en fortgående trafik med uppskörtning av bostadssökande, som avkrävt pengar under bordet för att få hyra en bostadslägenhet. De konkreta sammanhangen har till formen varierat. I sak har det emellertid rört sig om enahanda förhållanden. För att komma i åtnjutande av en bostad har det inte räckt med själva hyreskostnaden – därutöver har oftast betydande summor avkrävt den bostadssökande. Från polismyndighetens sida har uppgivits att några egentliga motåtgärder för att beivra denna hantering inte bedömts vara möjliga.

Mot bakgrund av det anförda får jag till herr statsrådet *Lidbom* rikta frågan:

Hur ser statsrådet på möjligheterna att genom straffskärpning eller andra insatser komma till rätta med svartabörshandeln med lägenheter och skydda de bostadssökande mot uppskörtning av detta slag?

1975/76:32 av fru *Diesen* (m) till herr utbildningsministern om representation för de studerande i utredningen om det studiesociala stödet:

Är det förenligt med allmänt erkända principer för medinflytande och medbestämmande att de studerande som är direkt berörda inte har fått en fullvärdig representation i utredningen om det studiesociala stödet?

Fredagen den
17 oktober 1975

*Meddelande om
frågor*

1975/76:33 av fröken *Rogestam* (c) till herr utbildningsministern om utredning av det studiesociala systemet:

Anser statsrådet det möjligt för den nu tillsatta studiesociala utredningen att göra den allsidiga och förutsättningslösa utredning av det studiesociala systemet som riksdagen begärde i maj 1974?

1975/76:34 av herr *Magnusson* i Borås (m) till herr utrikesministern om regeringsingripande till stöd åt svensk medborgare som hindrats lämna Lissabon:

En svensk medborgare förhindras av en människomassa på nära 200 personer att lämna sitt hotell i Lissabon.

Vad är anledningen till att regeringen icke omedelbart kraftfullt har protesterat häremot hos den portugisiska regeringen?

1975/76:35 av herr *Fridolfsson* (m) till herr statsrådet Lidbom om utö vandet av hyresgästernas boendeinflytande i hyresförhandlingar:

Hyresgästernas riksförbund har att sköta hyresförhandlingarna för samtliga hyresgäster i landet oberoende av om hyresgästerna är medlemmar i förbundet eller ej.

I en intervju har förhandlingschefen för hyresgästföreningen i Stockholm uttalat sig på följande sätt: "Självklart skall våra medlemmar ha lägre hyror än icke medlemmar. Det är vår målsättning."

Anser statsrådet det rätt att en hyresgäst som icke är medlem i hyresgästförening skall ha högre hyra än en som är medlem?

1975/76:36 av herr *Andersson* i Storfors (s) till herr jordbruksministern om åtgärder mot användning av fenoxisyror:

Med anledning av påstådda nya rön om genetiska skadeeffekter vid användning av fenoxisyror, i första hand hormoslyr, vill jag fråga jordbruksministern vilka åtgärder som vidtagits?

1975/76:37 av herr *Molin* (fp) till herr utbildningsministern om representation för de studerande i utredningen om det studiesociala stödet:

Avser utbildningsministern att komplettera utredningen om det studiesociala stödet med en företrädare för de studerande?

1975/76:38 av herr *Molin* (fp) till herr utbildningsministern om studieordningen för tandläkarstuderande:

Regeringen har uppdragit åt socialstyrelsen och universitetskanslers-ämbetet att inkomma med förslag till ny studieordning för tandläkarstuderande.

Kan utbildningsministern garantera att nuvarande studerande vid de odontologiska fakulteterna får fullfölja sina studier enligt nu gällande studieordning?

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 14.44.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert

Nr 5

Fredagen den
17 oktober 1975

*Meddelande om
frågor*